

Huvudman

Marks kommun
bun@mark.se

Ärendet

Tillsyn av Marks gymnasieskola i Marks kommun

Beslut

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Marks kommun en anmärkning avseende brister rörande arbetet mot kränkande behandling. Marks kommun ska senast **den 2 september 2022** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser arbetet med elevernas trygghet.

Om ärendet

Skolinspektionen har den 28 oktober 2021 tagit emot uppgifter om eventuella missförhållanden under höstterminen 2021 vid Marks gymnasieskola, enhet C. Skolinspektionen har med anledning av uppgifterna inlett en tillsyn av Marks gymnasieskola, enhet C i Marks kommun avseende förhållandena för de elever som läser riksidrottsgymnasium på skolan.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Marks gymnasieskola följer gällande bestämmelser om arbetet med trygghet samt arbetet mot kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan, personal med trygghetsfunktioner och rektorn mellan den 18 och 25 januari 2022 samt genom lektionsobservationer den 18 januari 2022. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats. Skolinspektionen har bland annat granskat skolans plan mot kränkande behandling, anmälan och utredning av kränkande behandling samt en sammanställning av genomförd trygghetsenkät. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Anmärkning

Arbetet mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med skolans rektor framgår att skolpersonal och huvudman den 27 september 2021 fick kännedom via Svenska basketbollförbundet om att kränkningar har skett under höstterminens start. Kränkningarna har skett på skolans elevboende och utspelats mellan elever som går på Riksidrottsidrottsgymnasiet vid Marks gymnasieskola. Svenska basketbollförbundet kontaktade huvudmannen för Marks gymnasieskola och meddelade att film och foton på fysiska övergrepp kommit in till förbundet och polisanmälts. Av skriftligt underlag som getts in i ärendet framgår att huvudmannen gjorde en anmälan om kränkande behandling samt utredde det filmade övergreppet. Därefter startade huvudmannen en övergripande utredning avseende eventuell pennalism bland eleverna. Av en kränkingsutredning som getts in i ärendet framkommer att det har förekommit kränkningar på elevboendet, men att huvudmannen inte fått uppfattningen av att det skett traditionsenligt eller genom maktdemonstration.

Huvudmannen konstaterar i ett yttrande, där den övergripande utredningen beskrivs, att det finns en brist i hur kränkande behandling rapporteras till kommunens digitala system. Personalen lyfter i utredningen även fram att en bättre kommunikation mellan olika professioner på skolenheten är önskvärd.

Av huvudmannens skriftliga svar på frågor som Skolinspektionen ställt framgår att händelser har varit kända av rektor och personal, men inte dokumenterade i Draftit (huvudmannens digitala system för hantering av kränkande behandling) utan har rapporterats och utretts muntligt. Vid Skolinspektionens intervjuer framkommer det exempel på att personal, då elever upplevt sig kränkta, talar med berörda elever och rektor, men att det inte alltid har anmälts via Draftit och därmed inte kommer till huvudmannens kännedom. Rektor uppger i intervju att han anser att det är mer effektivt att ta tag i det direkt och att han därför inte alltid gör en kränkingsanmälan till huvudmannen.

I samband med Skolinspektionens tillsyn framkom att ett flertal händelser inträffat inom den aktuella elevgruppen. Vid intervju med en elevgrupp samt genom film som insänts till Skolinspektionen från uppgiftslämnare framgår att elever gått in på en elevs rum och utsatt den aktuella eleven för fysiskt våld. Enligt ett yttrande från huvudmannen har man fått kännedom om detta i samband med att Svenska basketbollförbundet delgav video av händelsen. Händelsen har utretts särskilt av skola och huvudman genom samtal med berörda elever och åtgärder har därefter vidtagits.

Av utredningen i ärendet framkommer uppgifter om att elever ska ha blivit slagna på låren av andra elever så att det uppstått märken. Enligt ett yttrande från huvudmannen har man fått kännedom om detta i samband med att Svenska basketbollförbundet delgav foton av händelserna. Huvudmannen uppger att samtal med elever har genomförts i samband med den övergripande utredningen. Vid dessa intervjuer har bilderna på slagna låar samtalats om. Flertalet elever menar att de inte vet vad bilderna handlar om, några elever vet om bilderna men berättar inte mer. Enligt huvudmannens uppgifter har det inte framkommit vem som utfört handlingen eller vem som blivit utsatt, trots att några elever medger att det hänt. Av Skolinspektionens intervjuer med elever framkommer att flera elever varit involverade, där det beskrivs att elever ur olika årskurser brottades med varandra och slog varandra på låren.

Av utredningen i ärendet framkommer uppgifter om att en eller flera elever har fått sängar utburna utanför elevhemmet. Rektor uppger vid intervju att han inte kände till uppgifterna. Huvudmannen uppger att samtal med elever har genomförts i samband med den övergripande utredningen. Där framkommer uppgifter om att en säng har burits ut under höstterminen 2021 och att de som bar ut sängen hjälpte till att bära in den igen. Enligt några elever upplevdes det inte att någon blev ledsen för att sängen bars ut utan att det varit som ett skämt och att alla som var med skrattade. Under Skolinspektionens intervju med elever framkommer att en säng burits ut.

Av utredningen i ärendet framkommer uppgifter om att elever fått sina rum tillstökade av andra elever som olovandes gått in. Huvudman fick kännedom om uppgiften av en elev som sedan slutade på skolan. Uppgifterna har inte utretts och huvudman kan därmed inte avgöra om den kan anses som kränkande. Händelsen bekräftades under Skolinspektionens intervjuer med elever, där det framkom att någon gått in på ett rum och tömt ur packning samt vänt uppochned på en säng.

Av utredningen i ärendet framkommer uppgifter om att elever fått sina nycklar tagna av andra elever. Rektor uppger vid intervju att han fick kännedom om detta genom bovård och utredde uppgifterna genom samtal med berörda elever samt genom en senare uppföljning. Rektor ansåg att det inträffade inte var kränkande behandling och anmälde därför inte uppgifterna till huvudman. Av Skolinspektionens intervjuer med elever och personal framkommer att nycklar har försvunnit eller gömts, bland annat för att elever skulle komma försent till lektioner och få skäll samt att personal lånat ut en huvudnyckel som använts på "fel sätt" till att gå in på rum och skoja med elever.

Av utredningen i ärendet framkommer uppgifter om att titthål/dörröga i dörrar på elevboendet har skruvats ur. Huvudman fick enligt yttrande till Skolinspektionen kännedom om uppgiften av en elev som sedan slutade på skolan. Uppgifterna har inte utretts och huvudmannen kan inte avgöra om den kan anses som kränkande. Under Skolinspektionens intervju med elever och med uppgiftslämnare framkom att titthål/dörröga har blivit urskruvade från dörrarna till elevers rum.

Av utredningen i ärendet framkommer uppgifter om att en eller flera elever fått sina dörrar borttagna på elevboendet. Huvudman fick enligt yttrande till Skolinspektionen kännedom om uppgifterna av en elev som sedan slutade på skolan. Uppgifterna har inte utretts separat, men berörs i huvudmannens utredning där elever berättar att det gjorts som ett skämt. Under Skolinspektionens intervju med elever och med uppgiftslämnare framkom att dörrar på elevboendet har tillfälligt plockats av.

Av huvudmannens övergripande utredning av händelserna på elevboendet framgår bland annat att eleverna tenderar att inte berätta för personal om de händelser som inträffar då eleverna uppfattar det som "ingenting" och "en rolig grej". Huvudmannen konstaterar att oavsett vad eleverna anser om jargongen, stämmer den inte överens med det beteende som är förenligt med skolans värld. Därav synliggörs en brist hos skolan där man inte fullt ut har lyckats nå fram till eleverna och skapa förståelse för att sådant beteende inte är acceptabelt och att det - oberoende av vad eleverna anser är "en rolig grej" - av vissa elever kan uppfattas som kränkningar. Enligt huvudmannen behöver skolan utveckla sitt arbete i att förse eleverna med bredare och djupare kunskaper om kränkande behandlingar och värdegrundsarbete. Av Skolinspektionens intervjuer med elever framgår att elever i flera fall förefaller ta ovan nämnda uppgifter med viss lätthet, hävdar att händelserna är överdrivna och att det framkommer att eleverna inte anser att det rör sig om kränkningar.

Rättslig reglering

Av 6 kap. 6 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Av 6 kap. 7 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen kan konstatera att flera av de uppgifter om kränkande behandling som uppges ha inträffat på elevboendet under höstterminen 2021 har kommit till huvudmannens kännedom genom information från en extern aktör. Det innebär att anmälningsskyldigheten för personal och rektor inte kan anses ha inträtt utifrån flera av uppgifterna. Skolinspektionens tillsyn visar samtidigt att rektor inte alltid har anmält uppgifter om kränkande behandling på elevboendet, utan istället har hanterat flera uppgifter enbart genom samtal med eleverna. Rektor uppges att han inte alltid anmäler uppgifter om kränkande behandling om situationen exempelvis har retts ut. Följaktligen anmäls inte alltid omständigheter avseende kränkande behandling till huvudmannen.

Skolinspektionen kan konstatera att den händelse som avser det övergrepp som filmats vid elevboendet har utretts av huvudmannen genom samtal med elever och personal. Merparten av övriga uppgifter om kränkande behandling vid elevboendet har därefter utretts genom huvudmannens övergripande utredning, vilket innebär att händelserna inte utretts separat. Skolinspektionen bedömer att händelserna i huvudsak utretts av huvudman och rektor på ett sådant sätt att skollagens krav för en sådan utredning förefaller ha uppfyllts samt att åtgärder därefter vidtagits.

Skolinspektionen noterar samtidigt att huvudmannens övergripande utredning av händelserna på elevboendet inte omfattar samtliga kända uppgifter om kränkande behandling under inledningen av höstterminen 2021. Uppgifter som bland annat rör tillstökade rum samt bortplockat titthål/dörröga till elevernas rum berörs inte i den utredning som huvudmannen genomfört. Det innebär följaktligen att åtgärder inte vidtagits med anledning av dessa uppgifter. Skolinspektionen bedömer sammantaget att det föreligger brister i arbetet med att anmäla omständigheter till huvudman samt i huvudmannens skyldighet att utreda uppgifter om kränkande behandling, vilket försvårar arbetet med att vidta adekvata åtgärder.

Utöver ovan nämnda brister vill Skolinspektionen även framhålla följande. Enligt Skolinspektionens mening är elevernas delaktighet viktig i det fortsatta arbetet för att motverka kränkande behandling. Utifrån de uppgifter som framkommit om att

eleverna inte alltid informerar personal om händelser som inträffar på elevboendet och att det förefaller finnas en ökad tolerans för vad som typiskt sett är att anse som kränkande behandling vill Skolinspektionen särskilt framhålla den skyldighet som finns för personal att vara uppmärksam på den jargong och det beteendemönster som råder mellan eleverna och att tillse att miljön på skolan inte inbjuder till sådana missförhållanden (se prop. 2005/06:38, s. 140). Skolinspektionen förutsätter att huvudman och skola tar detta i beaktande i det kommande arbetet med att motverka kränkande behandling i den aktuella verksamheten.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Marks kommuns verksamhet vid Marks gymnasieskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller skyldigheten att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling. Skolinspektionen kan dock konstatera att skola och huvudman i stort tagit de händelser som framkommit på allvar samt agerat därefter, varpå bristerna som förekommer huvudsakligen är mindre omfattande och av formell karaktär. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristerna som mindre allvarliga och finner därför skäl att tilldela Marks kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Arbetet med trygghet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I Skolinspektionens intervjuer med elever och personal framkommer att eleverna känner sig trygga i skolan och på boendet. Såväl elever som personal uttrycker också att skolan vidtagit adekvata åtgärder för att säkerställa tryggheten, med anledning av de händelser som inträffat under början av höstterminen 2021.

Av intervju med rektor framgår att flera åtgärder inleddes på skolenheten efter att filmen som visar hur elever gått in på en elevs rum och utsatt eleven för fysiskt våld kommit till rektors kännedom. Han exemplifierar med följande åtgärder: Ett möte anordnades omgående med berörda lärare och elevhälsan för att ta fram en gemensam handlingsplan för att stärka det förebyggande arbetet mot kränkningar. Boendevärden anordnade gemenskapskvällar för att stärka sammanhållningen. Ungdomspolisen har genomfört föreläsningar kring värdegrund, lag och rätt. Berörd personal anmäldes till en utbildning i maktstrukturer. Ett möte med vårdnadshavare tillsammans med lärare, elevhälsoteam, boendevärd och rektor arrangerades för att delge information samt hur vårdnadshavare kan samverka i stödjande funktioner runt elevboendet. En struktur för kontinuerliga möten sex gånger per år med elevrepresentanter för boendet har inrättats där ett första möte genomfördes den 21 januari 2022. En digital tipslåda har introducerats för samtliga

elever på idrottsgymnasiet. En gång i veckan under hösten 2021 har representant för elevhälsoteamet varit på plats på elevboendet för stöd och frågor. Skolans personal har därtill genomfört uppföljningssamtal med samtliga elever som var inblandade i den filmade händelsen. Uppgifterna om de vidtagna åtgärderna får stöd i de övriga intervjuer som genomförts.

Vad gäller uppgifter om att elever ska ha rakat av sig håret som en nollningsritual beskriver elever, lärare och rektor i intervjuer att rektor inför lagfotografering har informerat eleverna om det olämpliga i raka av sig håret som följd av att man börjar på skolan och att detta måste vara frivilligt. Lärare och rektor beskriver vidare att de har haft samtal efteråt med det fåtal elever som ändå valt att raka av sig håret samt att man då konstaterat att det skett på frivillig väg.

Rektor har vidare beskrivit hur en trygghetsenkät genomfördes under hösten, av vilken det framgår att eleverna upplever trygghet och studiero på skolan och i sitt boende. Trygghetsenkäten är enligt rektorn planerad att genomföras varje termin. Uppgifterna från rektorn om de vidtagna åtgärderna beskrivna ovan får stöd i de övriga intervjuer som Skolinspektionen genomfört.

Boendevärd, kurator samt rektor har genomfört uppföljningssamtal med samtliga elever på boendet. I samtalen framkom det att eleverna känner sig trygga på elevboendet och i huvudmans övergripande utredning konstateras att elever och personal ger en samstämmig bild av att eleverna är trygga på skolan.

Rättslig reglering

Av 5 kap 3 § skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Av förarbetena till skollagen framgår att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. Regeringen har utgått från det grundläggande synsättet att rektorers och lärares skyldighet att skapa en trygg skolmiljö för alla elever ska förtydligas i skollagen. Vidare anges att det förebyggande arbetet är centralt, och att det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. En viktig förutsättning för detta är att elever, lärare och annan personal känner ett gemensamt ansvar och har respekt för varandra i skolan. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö (prop. 2009/10:165 s. 319 f.).

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att det under inledningen av höstterminen 2021 har uppstått flera situationer där elevernas trygghet äventyrats. Skolinspektionen kan samtidigt konstatera att huvudman och skola har vidtagit flera adekvata åtgärder utifrån den problematik som uppmärksammats. Skolinspektionen bedömer att eleverna vid tidpunkten för tillsynen tillförsäkrats en trygg skolmiljö.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer således inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

På Skolinspektionens vägnar

X Michael Hjalmarsson

Beslutsfattare

Signerat av: Michael Hjalmarsson

X Henrik Gustavsson

Föredragande

Signerat av: Henrik Gustavsson

I ärendets slutliga handläggning har även juristen Fia Rosholm medverkat.